

ručenskému úřadu, jest z pravidla povolán okresní soud (dosud i městský delegovaný, budoucně nepraktické), jehož pravomoci nezletilý co do osoby své v nesporných věcech podléhá (srovn. i § 109. 1. odst. nové jurisd. normy). Nemanželské děti nebo nalezcenci, které jsou vydržovány na útraty veřejného ústavu v něm neb mimo něj, podléhají jen po tu dobu soudu tohoto ústavu, pokud je tento zaopatřuje. Běží-li při vystoupení nemanželského dítěte neb nalezence o ustanovení poručníka a je-li známa matka nemanželského dítěte, jest soud matčin, je-li však tato neznáma, řádný soud toho okresu, v němž dítě v době, kdy se mu má zříditi poručník, má svůj pobyt, povolán k ustanovení poručníka a k obstarávání všech záležitostí, které po zákonu poručenskému úřadu náležejí (min. nař. ze dne 21. srpna 1856 č. 150 ř. z., které i budoucně zůstane v platnosti dle výslovného předpisu čl. VI. nové jurisd. normy, jenž dodává k tomu v 2. větě: Pro děti, jež jsou odevzdány v opatrování osobám bydlícím v cizozemsku, zůstane přes to soud, v jehož okrsku nalezinec leží, příslušným k ustanovením poručníka a k obstarávání všech záležitostí poručenského úřadu).

4. Domovské právo.

Nalezenci nabudou domovského práva v obci, v níž byli nalezeni; osoby, které jsou nebo byly zaopatřovány veřejným nalezcem a jichž místo narození neb nalezení jest neznámo, mají právo domovské v té obci, ve které jest dotyčný ústav (§ 19. zák. ze dne 3. prosince 1863 č. 105 ř. z.). Dle nového zák. ze dne 5. prosince 1896 č. 222 ř. z., který bude proveden r. 1901, nabude nalezenec práva domovského desítiletým pobytem v obci (§ 2 cit. z.).

Námitky.

I. Pojem.

Námitkou v nejširším slova smyslu rozumí se uvedení jakékoliv okolnosti za tím účelem, by vznesený nárok zcela neb z části, na jistý čas nebo na vždy byl odražen. I lze pak mluvit o námitkách všude tam, kde jde o vyřízení nároků buďsi jednotlivců, buďsi státu, buďsi jiných veřejných korporací a to jak v oboru řízení civilního tak i na poli práva trestního nebo správního. Leč pojem námitky v tomto smyslu nejširším nemá svého významu ani vědeckého ani praktického proto, že případy, které sem pak důsledně náležejí, jsou příliš četné a rázu nejrozmanitějšího. Přece však v řízení civilním mluví se o námitkách v tomto smyslu. Jeť zde námitkou uvedení jakékoli skutečnosti za tím účelem, aby nárok pořadem práva (cestou žaloby) vznesený byl odražen.

II. Řízení civilní.

Podle § 7 s. ř. jest námitkou všecko to, co uvede žalovaný ve své odpovědi a čím dle svého náhledu proti žalobci se může ubrániti na jistý čas nebo na vždy. Jsou tedy námitkami ve smyslu § 7. s. ř. t. zv. věcné (materiální) námitky, které přímo čelí vznesenému nároku. Obsahem jejich může býti tvrzení resp. důkaz, že nárok žalobcův buď nepovstal nebo že zanikl — anebo snaha stávající nárok ope exceptionis paralysovati, seslabiti. Dle toho dělívají se námitky na *defensiones* (obrany) a *exceptiones* (námitky v užším smyslu), což ve smyslu zákona zcela bezvýznamno jest, ježto § 7 s. ř. rozdělení toho nezná. Za to činí zákon v témž řu rozdíl mezi námitkami s účinkem odkládacím (*exc. dilatoriae*) a námitkami s mocí

ničivou (*exc. peremptoriae*) dle toho, má-li býti vznesený nárok na jistý čas (»pro tentokráte«) nebo na vždy býti odražen.

Protivou námitek věcných tvoří námítky procesní (formální), které přímo vznesenému nároku nečelí, nýbrž popírají pouze příslušnost řízení vůbec nebo řízení *in concreto*. I zde pak ovšem mohou míti účinek peremptorní nebo dilatorní.

V kategorii prvních náležejí:

1. námitka, že pře již rozhodnuta byla (*exc. rei iudicatae*).
2. námitka, že pře soudním narovnáním byla vyřízena (*exc. rei transactae*).

V kategorii druhých bylo by lze řaditi hlavně:

1. námitku nepřislušnosti (*exc. fori declinatoria*),
2. námitku litispendence (t. j. že pře již byla na soud vznesena),
3. námitka nedostatku procesní způsobilosti,
4. aktivní legitimace žalobní.

Další skupinu procesuálních námitek tvoří ty, které hledí vznesený nárok odraziti odporem proti nabízeným důkazům. Sem náleží:

1. námitka vadnosti nebo nepravosti listiny,
2. námitka vadnosti nebo zavržitelnosti svědků a znalců.

Ve zvláštním, nejužším smyslu užívá se pojmu námitek v řízeních mimořádných a to: v řízení směnečném, mandátním, syndikátním jakož i nájemním. Zde značí pak námítka jak formu tak i obsah obrany žalovaného k odražení vydaného rozkazu platebního, dané výpovědi nebo rozkazu ku vyklizení místností.

III. Co bylo řečeno svrchu o námítkách v řízení soudním (civilním), platí analogicky též pro řízení před soudními dvory práva správního: před soudem říšským a před správním soudním dvorem.

IV. Co se týče konečně formy a způsobu provedení jednotlivých námitek, jest zde pouze poukázati na dotyčné zvláštní články (viz řízení směnečné, mandátní, nájemné).

Všeobecně lze ještě jen dodatí větu: »*Excipiendo fit reus actor*« t. j. námítka musí žalovaný uvést i dokázati. Pokud ovšem *in concreto* k jednotlivým námítkám jest z úřední povinnosti přihlížeti, o tom pojednáno ve statcích o jednotlivých námítkách. (Viz čl. *Respondēdū, Exceptio rei iudicatae, Exceptio non sic sed aliter gestae*).

Námítka odkládací (*exceptio dilatoria*) jest processuální název v řízení sporném pro ony námítka, které čelí obdobně jako námítka dočasné (*exceptio temporalis*) ku prozatímnímu odmrštění žaloby (*absolutio ab instantia*) aneb alespoň k odložení projednávání žaloby až na jistý den aneb až jistá překážka odstraněna bude (*quae actionem differunt aut ad tempus nocent, sed evitari possunt* ku př.: námitka nepřislušnosti, *exceptio non adimpleti contractus* a t. d.). V prvním ohledu vztahují se na nárok žalobní samotný jsouce tedy více rázu věcného, meritorního, v druhém směru čelí však vlastně jen proti uskutečnění, realizaci nároku žalobního a bývají proto spíše rázu formálního. Podle některých processualistů nesmí se námítka odkládací zaměňovati s t. zv. námítkami dočasnými, od kterých prý tím se liší, že užití námitek dočasných právě jen na určitý čas jest obmezeno, kdežto užití námitek odkládacích mimo to i spíše od splnění jistých podmínek závislým jest, takže i dilatorní námítka trvalými mohou býti (ku př. *exceptio ordinis*), naproti tomu dočasné námítka za jistých